

Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Öğretmen Adaylarının Tarih Kavramıyla İlgili Algıları: Metaforik Bir Araştırma

DOI: 10.26466/opus.570927

*

Ahmet Güzel*

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fak., Meram/Konya/Türkiye

E-Posta: aguzel@erbakan.edu.tr

ORCID: [0000-0003-4569-0386](https://orcid.org/0000-0003-4569-0386)

Öz

Bu çalışmada Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi öğretmen adaylarının "tarih" kavramını nasıl algıladıklarını metafor analizi yoluyla tespit etmek amaçlanmaktadır. Çalışma alanı olarak Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi öğretmen adayları seçilmiştir. Çalışma grubu 37 kadın, 16 erkek olmak üzere toplam 53 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve olgubilim deseninden istifade edilmiştir. Araştırma verileri açık uçlu soru formundan oluşan anket vasıtasıyla toplanmış, elde edilen veriler içerik analiz tekniğiyle analize tâbi tutulmuştur. Formda öğretmen adaylarına "Tarih..... gibidir çünkü;" ifadesini tamamlamaları istenmiş; bunu yaparken benzetmenin tek bir metaforla yapılmasına ve hangi gerekçeyle bu metaforun kullanıldığının belirtilmesine dikkat çekilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular şunlardır: 37 kadın, 16 erkek olmak üzere toplam 53 öğretmen adayı 36 metafor, 12 kategori geliştirmişlerdir. En çok geliştirilen metafor "Su" dur ve frekans değeri 6'dır. En çok geliştirilen kategori ise "Geleceği Aydınlatan Tarih" kategorisidir ki, frekans değeri 12'dir. Adaylardan 28'i sadece bir metafor geliştirmiştir. En az geliştirilen kategori ise birer frekans değerine sahip "Mücadelelerle Dolu Tarih" ile "Dünyayı Aydınlatan Tarih" kategorileridir. Elde edilen sonuçlar, 2018 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesinde Pedagojik Formasyon Eğitimi alan öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir. Ancak söz konusu araştırmadaki tarih algısında "geçmiş" çağrışımı, bizim araştırmamızda da "gelecek" çağrışımı öne çıkmıştır. Netice olarak 53 adayın 36 metafor ve 12 kategori geliştirmesi, tarih kavramının tanımına, anlamına yönelik zengin bir bakış açısının olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Metafor, Eğitim, Kavram, Tarih Eğitimi

Perceptions of History Teacher Candidates of Faculty of Education related to the Concept of History: A Metaphor Study

*

Abstract

In this study, it is aimed to determine how the History Teacher Candidates of Faculty of Education perceive the concept of "history" by the means of Metaphor Analysis. History Teacher candidates from Ahmet Kel-esoglu Faculty of Education, Necmettin Erbakan University, were selected as the population of study. The study group consisted of 53 teacher candidates in which there were 37 female teacher candidates and 16 male teacher candidates. In the study, qualitative research approach was used and phenomenology pattern was utilized. The data of study were collected through a questionnaire consisting of an open-ended question form and the data obtained were analysed with the content analysis technique. The teacher candidates were asked to complete the following expression in the form "The history is like a, because" . In doing this it was attended that analogy must be drawn with only one metaphor and for which reason the use of this metaphor is indicated. The findings obtained in this study are as follows: 53 teacher candidates consisting of 37 female and 16 males developed 36 metaphors and 12 categories. The most developed metaphor is "Water" and its frequency value is 6. The most developed category is the category of "History that illuminates the future, and its frequency value is 12. Only 28 of the candidates developed metaphor. The least developed category is "the History full of Challenges" and "the History Illuminating the World" with only one frequency value each. The results obtained in this study show parallelism with the results obtained from the research conducted with the teacher candidates who received Pedagogical Formation Education at Abant İzzet Baysal University in 2018. However, it becomes prominent the "past" connotation in the history perception of said study, but the "future" connotation in our study. As a result, the development of 53 metaphors and 12 categories by 53 candidates reveals that there is a rich perspective towards the definition and meaning of the concept of history.

Keywords: History, Metaphor, Education, Concept, History Education

Giriş

Geçmişten günümüze kavramla ilgili farklı şekillerde tanımlar yapılmıştır. Kavramı, hangi şeylerin bir gruba dâhil edileceğini veya hangi şeylerin bir gruptan çıkarılacağını ortaya koyan kriterler şeklinde tanımlamak mümkündür (Özyürek, 1984). Esasen kavram bir sınıflandırma biçimidir. Bu sınıflandırmada birbiriyle uyumlu kavramlar, fikirler, insanlar, olaylar ve objelerin gruplandırılması söz konusudur (Duman, 2008, s. 34). Plânlı şekilde eğitim öğretimden söz edilen yerlerde öğrencilerin eğitim öğretimleri boyunca kazanmaları gereken bir hayli kavram vardır. Hayatın akışı içerisinde çok defa kavramlar kendiliğinden kazanılmaktadır. Ancak bu kavramların her hâlükârda doğru ve tam olarak kullanıldığını söylemek her zaman mümkün görünmemektedir (Kılıç, 2008).

Kavramların temel iletişim elemanları olduklarında şüphe yoktur. Herhangi bir bilimsel organizasyonun teşekkülünü, herhangi bir bilimsel topluluğun varlığını ortaya koyan esas amil, topluluğu oluşturan üyelerin aralarında kullandıkları kavramlardır (Çelebi, 1993). Hayatın her aşamasında sıkça karşılaştığımız kavram kargaşası sorunu, bilimsel alanda da karşımıza çıkmaktadır. Nitekim bazı bilim dallarında kullanılan bir takım kavramlar, bizzat konunun uzmanları tarafından farklı şekilde tanımlanmakta; hatta bu farklılık, o bilim dalının adıyla ilgili de olabilmektedir. Tarih biliminin tanımı konusunda da bu durumla karşılaşmaktadır.

Bloch'a (2013, s.64) göre, tarihi uzun uzun ve keskin bir şekilde tanımlamanın, hiçbir faydası yoktur. Aksine bu kabil bir tutum sonucunda sınırların daha da katı çizilmesi ciddi anlamda tehlikeye sebep olmaktadır. Zaten tarih ilmini tam manada kapsamlı bir şekilde tarif etmek de, zor bir iştir (Togan, 1985, s.7). Etimolojik tahliline girildiğinde de tarih kelimesiyle ilgili farklı bilgilerle karşılaşmaktadır. Tarih kelimesinin Ön Asya kökenli olduğu, hemen bütün Doğu âleminde (Türkçe, Arapça ve Farsça) kullanılan ortak bir özellik arz ettiği söylenmektedir (Baykara, 2007, s.7). Kelimenin kökeni Sâmi dillerinde, Habeşcede ve İbrânicede kullanılan "yareah/yerah" kelimesine dayanmaktadır. Bu kelime ay, zaman, ay'ı görmek anlamlarına gelmektedir ve Arap diline

“erreha / verraha” şeklinde geçmiştir. “Târih / te’rîh” kelimesi, bu kelimeden türemiştir. Anlamı ise “vakti aya göre tayin etmek, herhangi bir olayın gerçekleştiği yıl, ay, hafta ve günü, bunların rakamla yazılışını, bir şeyin ne zaman oluştuğunu... belirlemek gibi geniş manalarda kullanılmıştır (Fayda, 2011). Yunancadan Lâtinceye geçen historia kelimesinin de Araplara astur / asatir şeklinde intikal ettiği söylenmektedir (Togan, 1985, s.2). Tarih kelimesinin Batı dillerindeki tüm karşılıkları istorein kelimesinden gelmektedir. Kelimenin İyon lehçesindeki karşılığı “bildirme”, “haber alma yoluyla bilgi edinme” demektir (Özlem, 1998, s.19). Yunancada “araştırma” anlamına gelen istoria sözcüğüne (Togan, 1985, s.2), Herodot farklı bir bakış açısı getirmiştir. O, tarihi doğada meydana gelen bazı olaylara münhasır kılmamış, insanların ve insan topluluklarının başından geçen olayları kaydederek elde edinilen bilgi anlamında kullanmıştır. Kitabına verdiği “şahit olunan ve haber alınan şeylerin anlatılması” anlamına gelen “istorias apodeisis” adı Herodot’un, tarihe bakış açısının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Thukidides, Herodot’un görüşünü bir adım daha ileri götürmüştür. O, tarihi sadece bir aktarma ve kaydetme işi olarak değil, geçmiş toplumların başından geçenleri değerlendirme ve yorumlama etkinliği olarak kabul etmiştir (Özlem, 1998, s.19). Aristoteles ise bilimleri sınıflandırırken, “Tarih”e şiirin altında yer vermiştir (Aristoteles, 1995, s.98).

Tarih sözcüğünün terim anlamında da farklılıkların, hatta tezatlıkların olduğu görülmektedir. Tarih, geçmişteki olaylar ya da olaylarla alâkalı belgelerin verileridir (Durant ve Durant, 1983, s.15) tanımı, Bloch’un tanımıyla çelişmektedir. Ona göre “Tarih geçmişin bilimidir” ifadesi yanlış bir ifadedir. Çünkü önce geçmişin geçmiş olarak bilimin konusu olabileceği fikri saçmadır ve tarih zaman içinde insanlarla ilgili bir bilimdir (Bloch, 2013, s.65-68-69). Benzer bir yaklaşımı Yosanne Vella’da da görüyoruz. O, tarih ve geçmiş sözlerinin aynı anlamda kullanılmasını tenkit eder, aralarında önemli bir fark olduğunu vurgular. Geçmişin hâlihazırda olmuş her şeyi kapsadığını, tarihin kaydettiğini, araştırdığını, incelediğini belirtir. Yani geçmiş ne olduğunun gerçeğidir; tarih ise entelektüel tartışmadır, sadece geçmişin yorumudur (Yosanne, 2001). geçmiş dönemleri, geçmişteki olayları ve devletleri haber vermektir; ancak görünüşte bu olayların haber verilmesinden ibaret olan tarih ilminin iç yüzü, bütün bu olayların sebepleri ve temelleriyle birlikte çok ince şekilde araştırılıp

değerlendirilmesine dayanmaktadır. Çünkü tarih ilmi, olayların nedenselliğini ve sebeplerini derinlemesine incelemektedir (İbn Haldûn, 2004, s.I / 27-28). Bir anlamda tarihin tür bakımından bilim dediğimiz şeyler yani, sayelerinde sorular sorduğumuz ve bu soruları yanıtlamaya çalıştığımız düşünce biçimlerinin arasına girmesi (Colingwood, 1996, s.39), “nedensellik ve sebepleri derinlemesine incelemesi” özelliğiyle ilgilidir.

Diğer yandan yaşanan her hadisenin öznesinin insan olduğu söylenmiştir (Uzun, 2006). Zira insanın kendisini bilmesi ancak tarihle mümkün olmaktadır (Dilthey, 1999, s.26). Bir başka bakış açısına göre, tarih dinamik bir özelliğe sahiptir. Hadiselerin seyrinden, hatta madde ve eşyanın mazi ve hâlimden bahseden her yazı ve her hikâye tarihtir (Togan, 1985, s.2). Kültürün zaman içindeki siyasî, sosyal akışını ve sürekliliğini sağlayan tarih, bir milletin bütün kültür varlıklarının aksiyon hâline gelmiş şeklidir. Dolayısıyla toplumun zaman içindeki gelişme yönünü belirlemesi, ferdin kendi toplumuyla diyalog kurmasını ve bütünleşmesini sağlaması, toplum şuurunu canlı tutması sebebiyle bir kültür hazinesidir (Turan, 2002, s.189). Bu tespitler tarihin, toplumsal yaşamın tüm gerçekliğinin açıklaması (Brudel, 1985, s.82) tanımıyla da paralellik arz etmektedir.

E.H. Carr'ın tarih tanımında metaforik bir yaklaşım görülmektedir. Ona göre tarih, doğruluğu kanıtlanmış olgular kümesidir. Belgeler, yazıtlar vb. içinde olgular hazır bulunurlar. Bu yönüyle adeta balıkçının tablasında bulunan balıklara benzerler. Tarihçiye düşen o olguları almak, evine götürmek, pişirmek ve arzusuna göre servis etmektir (Carr, 2002, s.12). Fayda'ya göre tarih, toplumların başından geçen hadiseleri yer ve zaman göstererek anlatan, olayların sebep ve sonuçlarını, birbirleriyle ilişki düzeylerini inceleyen bir bilim dalıdır, aynı zamanda bu sahada yazılan eserlerin ortak adıdır (Fayda, 2011). TDK'nın tanımı ise şu şekildedir: Toplumları, milletleri, kuruluşları etkileyen hareketlerden doğan, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki ilişkileri, daha önceki ve sonraki olaylarla bağlantıları, karşılıklı etkilenmeleri, her milletin kurduğu medeniyeti inceleyen bilimdir.

Tarihin tanımıyla ilgili bu farklılıklar bir yana, tarihin “ilim olduğu” (İbn Haldûn, 2004, s.I/27-28) veya “bilim olduğu” (Colingwood, 1996, s.39) şeklinde de muhtelif görüşler vardır. Tüm bu saikler sebebiyle “Tarih”

kavramının “tarih öğretmen adayları” arasında nasıl algılandığı, hangi metaforla ilişki kurdukları önem arz etmektedir.

Eski Yunanca kökenli olan ve ilk olarak belagat (retorik) sanatında bir ifade figürünün belirlenmesinde kullanılan μεταφορά / Metafor (Nesterova, 2011, s.23), “meta” ve “pherein” kelimelerinin birleştirilmesi sonucunda oluşturulmuş bir kavramdır. Bunlardan “meta” kelimesi “öte”, “pherein” kelimesi de “bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek, taşımak, yüklenmek” demektir (Akyüz, 2016; Koca, 2012; Öztürk, 2007; Töremen - Döş, 2009). Eski Türkçede mecaz, Arapçada istiare olarak kullanılan kelime, günümüz Türkçesinde eğretileme, benzetme kelimeleriyle ifade edilmektedir (Aydın, 2006). TDK ise, kelimenin anlamını; “bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz, bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” şeklinde vermektedir.

İki şey arasında benzerlik ilişkisi kurmak anlamına gelen metafor, bilinmeyen bir şeyi, bilinen bir şeyin özelliklerine benzeterek anlatmaktır. Temelde bu iki şey arasında herhangi bir ilişki olmadığı hâlde, zihin, düş gücünün yardımıyla bu iki şey arasındaki ilgiyi kavrayabilmektedir (Ulusal, 2018). Ancak burada genellikle “gibi”, “benzer” kelimeleri kullanılmadan, anlatımı güzel bir şekilde yapmak ve üslup güzelliği ve kolaylığı sağlamak söz konusudur (Aydın, 2006). Bu şekilde “iki farklı kavram; arasındaki benzerlik, ilgi, sebebiyet gibi ilişkilerin tespit edilmesiyle nominatif anlamda özdeş kılınmaktadır” (Nesterova, 2011, s.24).

Metafor kullanımının içinde sembolik (simgesel) anlatım da söz konusudur. Dolayısıyla metafor, varlık - insan döngüsü içinde bilgiyi arayan insanın varlıkları anlama ve soyut olanı anlamlandırma dil ile kurduğu ilişkinin kavramsallaşmış hâlde sembolce dışa yansımaları; bir şeyi başka bir şey ile benzeterek, kıyaslatarak anlatmaya yarayan mecazî anlatım şekli (Akyüz, 2016) olarak düşünülmektedir.

Geleneksel metafor çalışmaları, edebiyat ve dilbilim alanlarındaki kullanımları ile sınırlı kalmış (Saban, Koçbeker ve Saban, 2014), çoğunlukla günlük hayatta kullanıldığı şekliyle sadece dili süslemeye yönelik bir sanat olduğu kanaati yaygınlık kazanmıştır. Oysa metafor insan hayatı açısından daha kapsamlı bir öneme sahiptir (Saban, 2004).

Bir sözcüğe iki yöntem kullanılarak mecaz anlam yüklenmektedir. Birinci yöntem benzetme, eğretileme, kişileştirme, kinaye, tariz, abartma da

denilen “benzetme ilgisine dayalı mecazlar” şeklinde oluşturulur ki, bu, benzetmelerden istifade ederek oluşturulan anlam aktarmalarıdır. İkinci yöntem ise Mecaz-ı Mürsel (ad aktarması, metonimi) denilen, benzetme olmaksızın oluşturulan mecazlardır. Bu yöntemde benzetme ilgisi olmamakta, sözcük bir takım farklı ilgilerle gerçek anlamından uzaklaşıp başka bir sözcüğün yerini almaktadır (Nesterova, 2011, s.26).

Metaforun, tasvirî bir analogi olduğu söylenmiş ve nasıl yapıldığı somut bir şekilde şöyle açıklanmıştır: “Bu analogiyi çok iyi bilmediğimiz A olgusunu aydınlatmak amacıyla, A olgusu ile hâlihazırda çok iyi anladığımızı düşündüğümüz B olgusu arasında belli ‘ilişki örüntüleri’ tespit ederek oluştururuz. ‘Hâlihazırda bilinme’ özelliği burada önemlidir, çünkü metafor asimetriktir. Nitekim bu analogide, B olgusuna ait (ve çok iyi bilindiği varsayılan) bazı özellikler (hepsi değil) A olgusunun çok iyi anlaşılmayan bazı özelliklerini açıklamak için kullanılır” (Saban, Koçbeker ve Saban, 2014). Bir metafor ilişkisinin söz konusu olduğu yerde, metaforun konusu, metaforun kaynağı ve metafor kaynağından metafor konusuna atfedilen özellikler olmak üzere üç temel unsur bulunmaktadır. Mesela öğretmen bahçıvan gibidir, cümlesinin öznesi olan öğretmen metaforun konusu iken, öğretmen bahçıvana benzer cümlesinin tümlecisi olan bahçıvan metaforun kaynağı olmaktadır. Metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi de şöyle örneklendirilebilir: Nasıl ki bahçıvan yetiştirdiği fidanlarla ayrı ayrı ilgilenirse, öğretmen de öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almalıdır. Görüldüğü gibi bir metafor ilişkisinde, metaforun kaynağı, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada ve açıklamada bir filtre işlevi üstlenmektedir (Forceville, 2002’den akt: Saban, 2004).

Metaforlar veri toplama yöntemi olarak, bilimin alanına George Lakoff ve Mark Johnson’un 1980 yılında yayınladıkları *Metaphors We Live By*/Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil adlı eser sayesinde girmiştir (Arslan, 2008).

Metafora başvurmanın bir takım nedenleri vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

Yeni öğrenme faaliyetinde öğrenmeyi kolaylaştırmak ve akılda kalıcılığını (Öztürk, 2007), bir kavramın başka bir kavram vasıtasıyla daha iyi algılanmasını, tasavvur edilmesini ve anlaşılmasını sağlamak (Koca, 2012) metaforlarla gerçekleşmektedir. Aynı şekilde metaforlar, hayatî

öneme sahip düşünce, anlam, açıklama ve ilişkilendirmelerde soyutlukların somutlaştırılmasına yardım ederler (Lakoff - Jonson, 2005, s.177), bireyin zihninin belli bir kavrayış biçiminden başka bir kavrayış biçimine doğru yönelmesini sağlayarak, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine olanak tanır (Saban, 2009), bireye dünyayı kavrayış sistemini simgeleyen bir düşünme veya görme biçimi kazandırarak (Saban, Koçbeker ve Saban, 2014) bireyi yaratıcı düşünmeye, hayal etmeye, kendi yaşantısı içinde anlamlandırmaya yönlendirirler (Aydın, 2010).

Olayların oluşumu ve işleyişiyle ilgili düşüncelerin yapılanmasına, yönlendirilmesine ve kontrol edilmesine imkân sağlayan metaforlar (Saban, 2004), sembol olmaları hasebiyle, daha hızlı ve daha net biçimde duygusal yoğunluğun oluşmasına yardım ederler (Robbins, 1995, s.286'dan akt: Akyüz, 2016) ve gündelik tecrübelerimizle dinleri ve kültürleri karakterize eden tutarlı sistemler arasındaki eleştirel bağın oluşumuna katkı sağlarlar (Lakoff - Jonson, 2005, s.66).

Bir olgu, olay veya durumla ilgili bakış açımızı ve bu bakış açımızın gerekçelerini açığa çıkarmaya (Saban, Koçbeker ve Saban, 2014), söylemek istediğimiz şeyleri daha az sözcükle ve daha vurgulu bir şekilde ifade etmeye (Aydın, 2010) imkân tanıyan metaforlar, gelişigüzel değil tecrübelerle, deneyimlerle oluştukları için, günlük hayatta dış dünyayı anlatmak, görselleştirmek ve anlamlandırmak (Lakoff ve Johnson, 2005, s.67) konusunda hata payını azaltırlar. Ayrıca birbirine benzemeyen iki olgu arasında kurduğu ilişki sayesinde belli bir zihinsel şemayı, başka bir zihinsel şema üzerine yansıtma imkânı da sağlarlar (Saban, 2009).

Metaforlarla ilgili genel bir değerlendirme şu şekilde yapılmıştır: "Metaforlar işin iç yüzünü görmemizi sağlar. Ama aynı zamanda bunu çarpıtır. Metaforların güçlü yönleri vardır. Ama aynı zamanda zayıf yönleri de vardır. Görmenin yollarını açarken, görmemenin yollarını da önümüze sererler (Töremen ve Döş, 2009).

Görüldüğü gibi, metafor sıradan bir eylem değil, ciddi anlamda zekâ, bilgi, birikim, kapasite gerektiren bir faaliyettir. Nitekim Aristoteles, metafor konusunda mahir olmayı; başkasından ödünç alınamayan büyük bir kabiliyetin göstergesi olarak ifade etmektedir (Aristoteles, 2005, s.35).

Ulusal ve uluslararası eğitim literatüründe metaforu konu edinen çalışmalar oldukça yaygındır (Saban, 2009). Birçok alanda metafor analizleri, alanla ilgili kavrama ilişkin algılarla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Tarih kavramıyla ilgili metafor analizi 2018 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tarih bölümünde Formasyon eğitimi alan 33'ü erkek, 44'ü kız toplam 77 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adayları tarafından geliştirilen 51 metafor ve 12 kategori altında toplanan bulgular, araştırmacılar tarafından yorumlanıp sonuçlandırılmıştır (Memişoğlu ve Taşkın, 2018).

Buna göre Formasyon öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlarda birinci sırayı 9 frekans değeriyle "insan" metaforu almıştır. İlk sıradaki kategori ise 18 frekans değerine sahip "Geçmişin Bilgisi Olarak Tarih" kategorisidir. Formasyon alan öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmaya göre en az metafor oluşturulan kategoriler "zorunluluk olarak tarih, bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih ile öznel tarih" olarak görülmektedir (Memişoğlu- Taşkın, 2018) Söz konusu araştırmada dikkati çeken temel husus tarih kavramında, "geçmiş" algısının öne çıkmasıdır.

Bu araştırmada ise Tarih Eğitiminde eğitim gören öğretmen adaylarının "Tarih" kavramıyla ilgili algıları incelenmiştir. Tarih öğretmeni adaylarının "Tarih" kavramıyla ilgili geliştirdikleri metaforların, kategorize edilerek analiz edilmesi, tarih konusunda tanım, işlev, metot gibi öteden beri sürdürülen tartışmalara açıklık getirebilecektir. Aynı şekilde bu çalışmadan, Pedagojik Formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarıyla, Tarih eğitiminde eğitim gören öğretmen adaylarının tarihe bakış açıları doğrultusunda, söz konusu programların ders müfredatı, ders işleme yöntemleri, ders saatleri vb. hususlarla ilgili fikir vermesi de umulmaktadır.

1. Amaç

Bu çalışmada Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi öğretmen adaylarının "tarih" kavramını nasıl algıladıklarını metafor analizi yoluyla tespit etmek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda özellikle "Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi öğretmen adayları "tarih" kavramını nasıl algılamaktadırlar?" sorusunun cevabı aranmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanı Modeli

Araştırmada Nitel Araştırma Yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmayı, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım, 1999). Betimsel tarama modelinde nitel bir araştırma olarak düşünülen bu araştırmanın veri toplama ve yorumlama süreci, olgubilim (fenomenoloji/ phénoménologie) araştırması olarak desenlenmiştir

Olgubilim deseninde fenomenler; olaylar, durumlar, tecrübeler veya kavramlar olabilir (Altındağ, 2005, s.7). Bir anlatı araştırmasında bir veya birkaç ferden tecrübeleriyle ilgili hikâyeler raporlanırken, olgubilimciler bir fenomeni deneyimleyen tüm katılımcıların ortak özelliklerinin tanımlanmasına odaklanırlar. Çünkü fenomenolojide esas amaç bir fenomenle bireysel deneyimleri evrensel nitelikteki bir açıklamaya indirgemektir. (Özet, 2014, s.4). Bu özellikleri sebebiyle araştırmada olgubilim deseninden yararlanılmış, Tarih öğretmeni adaylarının “Tarih” kavramına yükledikleri anlamların tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışma 2018-2019 eğitim öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih eğitimi 1, 2, 3 ve 4. sınıflarda okuyan öğretmen adaylarıyla sürdürülmüştür. 53 kadın, 43 erkek olmak üzere toplam 96 kişiden oluşan öğretmen adaylarından - gönüllülük esaslı doğrultusunda- istekli olanlarla çalışma gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, toplam 58 kişiden oluşmaktadır; ancak yapılan değerlendirmelerde adayların 5’inin verdiği cevaplar değerlendirmeye alınacak özellikleri taşımadığından, tasnif dışı bırakılmıştır. Araştırmaya katılan 37 kadın, 16 erkek olmak üzere toplam 53 öğretmen adayının sınıf ve cinsiyetlere göre dağılımı şu şekildedir: 1. sınıf öğretmen adayları 8 kadın, 4 erkek toplam 12, 2. sınıf öğretmen adayları 11 kadın 4

erkek toplam 15, 3. sınıf öğretmen adayları 12 kadın, 3 erkek toplam 15, 4. sınıf öğretmen adayları ise 6 kadın, 5 erkek toplam 11 kişi.

Tablo1. Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi 1, 2, 3 ve 4. Sınıflarda Okuyan Öğretmen Adayları

Sınıf	Kadın	Erkek	Toplam
1	8	4	12
2	11	4	15
3	12	3	15
4	6	5	11
Toplam	37	16	53

2.3. Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış formun geçerlilik ve güvenilirliğiyle ilgili iki uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca anket, ankete katılmayan iki öğretmen adayına uygulanmış, uygulama süresi belirlenmiş, anlaşılabilirlik düzeyi tespit edilmiştir. Araştırma verileri açık uçlu soru formundan oluşan anket vasıtasıyla toplanmış, formda öğretmen adaylarına “Tarih..... gibidir çünkü;” ifadesini tamamlamaları istenmiş; bunu yaparken benzetmenin tek bir metaforla yapılmasına ve hangi gerekçeyle bu metaforun kullanıldığının belirtilmesine dikkat çekilmiştir. Uygulama öncesinde öğretmen adaylarına bizzat araştırmacı tarafından açıklamalar yapılmış, 20 dakikalık bir süre verilmiş, uygulama sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Olgubilim araştırmalarında veri analizinde amaç, yaşantıların ve anlamların ortaya çıkarılmasıdır. Bunu gerçekleştirmek için, verinin kavramsallaştırılmasına ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılmasına ihtiyaç vardır (Göçer, 2013). İçerik analizi; a. işaretlerin sınıflanması ve b. bu işaretlerin hangi yargıları içerdiğini ortaya koymak için, c. açıkça formüle edilmiş kurallar ışığında, d. araştırmacının ortaya koyduğu yargıların bilimsel rapor olarak değerlendirilmesini sağlar (Janis, 1949, s.425'ten akt., Koçak ve Arun, 2006). Sanders' e göre ise fenomenolojik analiz, tanımlama, belirleme, ilişkilerin tanımlanması ve

esasların (özlerin) kavramsallaştırılması olmak üzere dört aşamada gerçekleşmektedir (Sanders, 1882'den akt., Göçer, 2013).

Bu doğrultuda araştırmanın Tanımlama aşamasında katılımcıların kâğıtları numaralandırılmış, kodlanan metaforlar belirlenip tasnife tâbi tutulmuştur. Yapılan tasnifte esasen toplamda 58 katılımcı olmasına rağmen, bunlardan 5 katılımcının verdiği cevaplarda birden fazla metafor kullanılması gibi sebeplerle elenmiş; 53 katılımcının cevapları değerlendirilmeye tâbi tutulmuştur. Belirlenen metaforların birbirleriyle ilişkilerini tespit etmek amacıyla, metaforlar arasındaki benzerlikler veya ortak yönler gruplandırılmıştır. Kategorilerin tespiti konusunda katılımcının "Tarih" kavramına yönelik seçtiği metaforun ortak yönleri incelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda kategoriler oluşturulmuştur. Her kategori veriler ışığında bir başlık altında ele alınıp analiz edilmiştir. Bir bakış açısı oluşturmak amacıyla katılımcıların sınıfları ve cinsiyetleri de tüm araştırma boyunca verilmiştir. Veri değerlendirmesinin bir bütün hâlinde görülmesi amacıyla frekans ve yüzdelik değerler tablolaştırılmıştır.

2.5. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliği

Bir bilimsel araştırmanın inandırıcılığı, geçerlik ve güvenirlikle gerçekleşmektedir. Geçerlik, nitel araştırmalarda ölçüm aracının ölçümü doğru yapması, veri toplama aşamasından, veri analizine kadar geçen süreçte sonuçların tutarlı olması ve sonuçların genellenebilmesiyle gerçekleşmektedir. Güvenirliği sağlamak için de, ölçümlerin birden çok araştırmacı için aynıolguyu ölçmesi, çalışmaların en ince ayrıntılarına kadar ve verilerin ilk aşamada olduğu gibi, yorumsuz olarak verilmesiyle mümkün olmaktadır (Üzümcü, 2016). Bu araştırmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak için takip edilen yöntemler şu şekilde sıralanabilir: Araştırmanın; araştırma süreci, yöntemi, çalışma grubunun, yarı yapılandırılmış soru formunun oluşturulması, verilerin değerlendirilmesi gibi tüm aşamalarında uzman görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan çalışmaların tüm ayrıntıları kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın bulguları açıklanırken verilerin, olduğu gibi, yorumsuz şekilde aktarılmasına özen gösterilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan Tarih eğitimi öğretmen adaylarının “tarih” kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar ve kategoriler, sınıflara göre tablollaştırılmış ve yorumlanmıştır. 53 öğretmen adayı toplam 36 metafor, 12 kategori geliştirmiştir. Kategoriler oluşturulurken, geliştirilen metafora gerekçe olarak yapılan açıklamaların benzerlikleri, ortak noktaları, ana teması tespit edilmiş ve bu tespitler konunun uzmanı olan iki kişiyle değerlendirilmiştir. Örneğin G10 kodlu aday “ışık” metaforuyla tarihin “geleceği aydınlatan bir ışık” olduğunu ifade etmiştir. Bu ve benzer açıklamalar neticesinde oluşturulan kategori de, “Geleceği Aydınlatan Tarih” kategorisi şeklinde oluşturulmuştur. Aynı şekilde “Sürekliliği Olan Tarih” kategorisi şu şekilde tespit edilmiştir. G14, G18 ve G19 kodlu adaylar “zincir” metaforunu geliştirmişler; G14 kodlu aday “nasıl ilk halka ile son halka arasında bir bağ varsa, tarihin de başından sonuna kadar bir bağ vardır” demiştir. G18 ve G19 kodlu adaylar da benzer bir yaklaşımla “tarihi olayların birbirini tamamladığı” noktasında ortak bakış açısına sahiptirler.

Sınıflara göre Metafor/Kategori tabloları şu şekildedir:

Tablo 2. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitim (I. Sınıf) Öğretmen Adayları Metafor/Kategori Tablosu

Bölüm	Cinsiyet	Sınıf	Metafor	f	%	Kategori	f	%
Tar Eğ.	Kadın	1	AY	1	8.3	Geleceği Aydınlatan Tarih	2	16.6
"	"	"	OKYANUS	1	8.3	Sırlarla gizemlerle dolu Tarih	3	25
"	"	"	HAYAT	1	8.3	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	3	25
"	"	"	IŞIK	1	8.3	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	"	"	SU	2	16.6	Sürekliliği Olan bitmeyen Tarih	3	25
"	"	"	KUŞ	1	8.3	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	-	-
"	"	"	ARZU	1	8.3	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	-	-
"	"	"	SU	-	-	Sürekliliği Olan bitmeyen Tarih	-	-
"	Erkek	"	KADIN	1	8.3	Sırlarla Gizemlerle dolu Tarih	-	-
"	"	"	CANLI	1	8.3	Sürekliliği Olan bitmeyen Tarih	-	-
"	"	"	HAFIZA	1	8.3	Yol Yön Gösteren Tarih	1	8.3
"	"	"	DENİZ	1	8.3	Sırlarla Gizemlerle Dolu Tarih	-	-

8 kadın, 4 erkek toplam 12 adet I. sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlardan sadece “Su” iki kişi tarafından geliştirilmiştir. Ancak Kategori açısından bakıldığında 3 kategoride üçer öğrencinin, bir kategoride iki öğrencinin ortak bakış açıları dikkati çekmektedir. Bu kategorilerin farklı metaforlarla açıklanması da diğer önemli bir husustur.

Tablo 3. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitim (II. Sınıf) Öğretmen Adayları Metafor/Kategori Tablosu

Bölüm	Cinsiyet	Sınıf	Metafor	f	%	Kategori	f	%
Tar.Eğ	Kadın	2	KİTAP	1	6.6	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	2	13.3
"	"	"	AYNA	2	13.3	Geleceği Aydınlatan Tarih	3	20
"	"	"	UMUT	1	6.6	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	-	-
"	"	"	KISSA	1	6.6	Yol Yön Gösteren Tarih	2	13.3
"	"	"	PENCERE	1	6.6	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	"	"	MEM-LEKET	1	6.6	Vazgeçemediğimiz/ Kopamadığımız Tarih	2	13.3
"	"	"	AYNA	-	-	Geçmiş Yansıtan Tarih	1	6.6
"	"	"	PUSULA	1	6.6	Yol Yön Gösteren Tarih	-	-
"	"	"	DERS	1	6.6	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	"	"	ZİNCİR	3	20	Sürekliliği Olan Bitmeyen Tarih	4	27
"	"	"	ZİNCİR	-	-	Sürekliliği Olan Bitmeyen Tarih	-	-
"	Erkek	"	BUZDAĞI	1	6.6	Sırlarla Gizemlerle Dolu Tarih	1	6.6
"	"	"	FUTBOLCU	1	6.6	Sürekliliği Olan Bitmeyen Tarih	-	-
"	"	"	ŞUUR	1	6.6	Vazgeçemediğimiz/ Kopamadığımız Tarih	-	-
"	"	"	ZİNCİR	-	-	Sürekliliği Olan Bitmeyen Tarih	-	-

11 kadın 4 erkek toplam 15 adet II. sınıf öğretmen adaylarında geliştirilen metaforlardan “Zincir”in frekans değeri 3, “Ayna”nın 2, diğer metaforların 1’dir. “Sürekliliği Olan Tarih” kategorisi 4, “Geleceği Aydınlatan Tarih” kategorisi ise 3 frekans değeriyle yoğunlaşılan kategorilerdir. Kategorilerle Metaforlar arasındaki ilgiye bakıldığında, genel anlamda tercihlerin tutarlı olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitim (III. Sınıf) Öğretmen Adayları Metafor/Kategori Tablosu

Bölüm	Cinsiyet	Sınıf	Metafor	f	%	Kategori	f	%
Tar.E	Kadın	3	DOST	1	6.6	Yol Yön Gösteren Tarih	3	20
"	"	"	FESLEĞEN	1	6.6	Vazgeçemediğimiz/ Kopamadığımız Tarih	4	26.6
"	"	"	AĞAÇ	2	13.3	Vazgeçemediğimiz/Kopamadığımız Tarih	-	-
"	"	"	GEÇMİŞ	1	6.6	Yol Yön Gösteren Tarih	-	-
"	"	"	HAFIZA	1	6.6	Geleceği Aydınlatan Tarih	1	6.6
"	"	"	ARKADAŞ	1	6.6	Vazgeçemediğimiz/ Kopamadığımız Tarih	-	-
"	"	"	FİLM	1	6.2	Mücadelelerle Dolu Tarih	1	6.6
"	"	"	AKARSU	1	6.6	Vazgeçemediğimiz/ Kopamadığımız Tarih	-	-
"	"	"	SU	2	13.3	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	2	13.3
"	"	"	DOĞA	1	6.6	Sürekliliği Olan Tarih	3	20
"	"	"	KADER	1	6.6	Sürekliliği Olan Tarih	-	-
"	"	"	TEKNOLOJİ	1	6.6	Sırlarla Gizemlerle Dolu Tarih	1	6.6
"	Erkek	"	SU	-	-	Sürekliliği Olan Tarih	-	-
"	"	"	BİYOGRAFİ	1	6.6	Dünyayı Aydınlatan Tarih	1	6.6
"	"	"	AĞAÇ	-	-	Yaşama – Yaşatma Sağlayan Tarih	-	-

12 kadın 3 erkek toplam 15 kişilik III. sınıf öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlardan “Ağaç” ve “Su” 2’şer frekans değerine sahiptir. Diğer 12 metafor birbirlerinden farklıdır. Öğretmen adaylarının en çok tercih ettikleri kategori ise “Vazgeçemediğimiz/Kopamadığımız Tarih” (4) kategorisidir. Bunu 3’er frekans değerleriyle “Yol - Yön Gösteren Tarih” ile “Sürekliliği Olan Tarih” kategorileri izlemektedir.

Tablo 5. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitim (IV. Sınıf) Öğretmen Adayları Metafor/Kategori Tablosu

Bölüm	Cinsiyet	Sınıf	Metafor	f	%	Kategori	f	%
Tar.E	Kadın	4	AYNA	2	18.18	Geçmiş Yansıtan Tarih	1	9.09
"	"	"	PUSULA	1	9.09	Yol – Yön Gösteren Tarih	1	9.09
"	"	"	ANNE	1	9.09	Geleceği Aydınlatan Tarih	6	54.5
"	"	"	SU	2	18.18	Yaşama – Yaşatma Kaynağı tarih	2	18.1
"	"	"	GÜNEŞ	1	9.09	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	"	"	HAFIZA	2	18.18	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	Erkek	"	SU	-	-	Sürekliliği Olan Tekerrür Eden Tarih	1	9.09
"	"	"	AY	1	9.09	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	"	"	AYNA	-	-	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-
"	"	"	HAFIZA	-	-	Yaşama – Yaşatma Kaynağı tarih	-	-
"	"	"	IŞIK	1	9.09	Geleceği Aydınlatan Tarih	-	-

6 kadın, 5 erkek toplam 11 kişilik IV. sınıf öğretmen adaylarının gerek geliştirdikleri metaforlar, gerek K(k)ategoriler ve gerekse metaforlarla kategoriler arasındaki ilişkiler daha tutarlı görünmektedir. Ayrıca “Geleceği Aydınlatan Tarih” kategorisinin frekans değerinin 6 olması - yüzde 55’e tekabül etmesi- da önemli bir ayrıntı olarak görülmektedir. Zira genellikle “geçmiş” kavramıyla ilintilendirilen “tarih” kavramının, “geleceği aydınlatmasına” yönelik vurgu, üzerinde durulması gereken bir durumdur.

Tablo 6. Verilerden Elde Edilen Metaforların Öğretmen Adaylarının Sınıf/ Cinsiyet ve Frekans Değerleri Tablosu

S. N.	Metafor Adı	Sınıf / Cinsiyet	f	%
1	SU	(I. Sınıf 2K) +(III Sınıf 1 K + 1 E) + IV. Sınıf 1 K+ 1 E)=4K+2 E	6	11.3
2	AYNA	(II. Sınıf 2 K) + (IV. Sınıf 1 K + 1 E)= 3K + 1E	4	7.5
3	HAFIZA	(I.Sınıf 1 E) + (III. Sınıf 1 K) + (IV. Sınıf 1 K+1E)=2K+2 E	4	7.5
4	ZİNCİR	(II. Sınıf 2 K + 1 E)=2 K + 1 E	3	5.6
5	PUSULA	(II.Sınıf 1 K) + (IV. Sınıf 1 K)= 2 K	2	3.7
6	AĞAÇ	(III.Sınıf 1 K + 1 E)= 2K + 1 E	2	3.7
7	AY	(I. Sınıf 1 K) + (IV. Sınıf 1 E)= 1K + 1 E	2	3.7
8	IŞIK	(I.Sınıf 2 K)+(IV. Sınıf 1 K)= 2 K+ 1 E	2	3.7
9	HAYAT	(I.Sınıf 1 K)	1	1.9
10	OKYANUS	(I.Sınıf 1K)	1	1.8
11	KUŞ	(I.Sınıf 1 K)	1	1.8
12	ARZU	(I.Sınıf 1 K)	1	1.8
13	KADIN	(I.Sınıf 1 E)	1	1.8
14	CANLI	(I.Sınıf 1 E)	1	1.8
15	DENİZ	(I. Sınıf 1E)	1	1.8
16	UMUT	(II. Sınıf 1 K)	1	1.8
17	KISSA	(II. Sınıf 1 K)	1	1.8
18	PENCERE	(II.Sınıf 1 K)	1	1.8
19	MEMLEKET	(II. Sınıf 1 K)	1	1.8
20	DERS	(II. Sınıf 1 K)	1	1.8
21	BUZDAĞI	(II. Sınıf 1 K)	1	1.8
22	FUTBOLCU	(II. Sınıf 1 E)	1	1.8
23	ŞUUR	(II. Sınıf 1 E)	1	1.8
24	DOST	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
25	FESLEĞEN	(III.Sınıf 1 K)	1	1.8
26	GEÇMİŞ	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
27	ARKADAŞ	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
28	FİLM	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
29	DOĞA	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
30	KADER	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
31	BİYOGRAFI	(III. Sınıf 1K)	1	1.8
32	TEKNOLOJİ	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
33	AKARSU	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
34	ANNE	(IV. Sınıf 1 K)	1	1.8
35	GÜNEŞ	(IV. Sınıf 1 K)	1	1.8
36	KİTAP	(II. Sınıf 1 K)	1	1.8

Tabloda da görüldüğü gibi, 53 öğretmen adayı toplam 36 metafor geliştirmiş, bunlardan 28 tanesini sadece bir öğretmen adayı tercih etmiştir. Diğer 7 metafor ve frekans değerleri ise şunlardır: Su (6), Ayna (4), Hafıza (4), Zincir (3), Ağaç (2), Ay (2), Pusula (2), Işık (2). 53 katılımcının geliştirdiği 36 farklı metaforun öğretmen adaylarının, tarih kavramı hakkındaki geniş bakış açılarını ortaya koyduğu, araştırmanın da objektifliğini gösterdiği söylenebilir.

Tablo 7. Verilerden Elde Edilen Kategorilerin Öğretmen Adaylarının Sınıf/Cinsiyet ve Frekans Değerleri Tablosu

K.No	Kategori	Sınıf / Cinsiyet	f	%
1	Geleceği Aydınlatan Tarih	(I. Sınıf 2K) +(II sınıf 3K)+ (III. Sınıf 1K) + (IV. Sınıf 5K+2 E) =10 K+2 E	12	22.6
2	Sürekliliği Olan Tarih	(I. Sınıf 2E + 1K) + (II. Sınıf 2 K + 2 E) + (III. Sınıf 2K + 1 E) + (IV. Sınıf 1E)= 5K +6 E	11	20.7
3	Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	(I. Sınıf 3 K) + (II. Sınıf 2 K) + (III. Sınıf 1 K + 1 E) + (IV. sınıf 1 K + 1 E)= 7 K + 2 E	9	16.9
4	Yol - Yön Gösteren Tarih	(I.Sınıf 1E)+(II. Sınıf 2 K)+(III. Sınıf 2 K + 1 E) + (IV. Sınıf 1 K)= 5 K + 2 E	7	13.2
5	Vazgeçemediğimiziz/ Kopamadığımız Tarih	(II. Sınıf 1 K + 1 E) + (III. Sınıf 4 K) = 5 K + 1 E	6	11.3
6	Sırlarla – Gizemlerle Dolu Tarih	(I. Sınıf 1 K + 2 E) + (II. Sınıf 1 E)+ III. Sınıf (1 K) = 2 K + 3 E	5	9.4
7	Geçmiş Yansıtan Tarih	(II. Sınıf 1 K) +(IV. Sınıf 1 K)=2 K	2	3.7
8	Mücadelelerle Dolu Tarih	(III. Sınıf 1 K)	1	1.8
9	Dünyayı Aydınlatan Tarih	(III. Sınıf 1 E)	1	1.8

Tabloda da görüldüğü gibi verilerin analizi sonucu oluşturulan kategori sayısı 9'dur. Bu kategorilerden "Mücadelelerle Dolu Tarih" ve "Dünyayı Aydınlatan Tarih" kategorilerini sadece birer katılımcı geliştirmiştir. Katılımcıların en çok tercih ettiği kategoriler ise "Geleceği Aydınlatan Tarih" (12), "Sürekliliği Olan Tarih" (11), "Yaşama - Yaşatma Kaynağı Tarih" (9) kategorileri olmuştur. Onları "Yol - Yön Gösteren Tarih" (7), "Vazgeçemediğimiz / Kopamadığımız Tarih" (6), "Sırlarla - Gizemlerle Dolu Tarih" (5) kategorileri izlemiştir. Ancak Öğretmen adaylarından sadece iki kişinin "Geçmiş Yansıtan Tarih" kategorisini tercih etmesi dikkat çeken bir ayrıntı olarak görülmektedir. Tarih kavramı ilk etapta "geçmiş" çağrışımı yaptığı hâlde, katılımcıların, Tarihi gelecekle ilgili bir kavram olarak değerlendirmeleri, bu tercihin rastgele olmadığını göstermektedir.

Kategorilerin ayrıntılı analizini şu şekilde yapmak mümkündür:

3.1. Geleceği Aydınlatan Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Geleceği Aydınlatan Tarih	Ay (2), Hafıza (3), Ayna (2), Pencere (1), Işık (1), Ders (1), Anne (1), Güneş (1)	8	12

Öğretmen adaylarından tarihi “Geleceği Aydınlatan” bir bilim olarak değerlendirenlerden 10’u kadın 2’si erkektir. Geliştirilen metafor sayısı 8, frekans değeri 12’dir. I. sınıf adaylardan 2, II. sınıf adaylardan 3, III. sınıf adaylardan 1, IV. sınıf adaylardan da 6 kişi tarihin geleceği aydınlatan bir bilim olduğu görüşündedirler. Adayların kullandıkları metaforlarda çoğunlukla “ay”, “güneş”, “ışık”, “ayna”, pencere” gibi “yansıma” özelliği olan metaforlar seçilmiştir. G13 kodlu aday “geçmişin geleceği aydınlattığını”; G56 kodlu aday da “karanlığı aydınlattığını” “ay” metaforuyla değerlendirmişlerdir. “Güneş”i metafor olarak kullanan G52 kodlu aday “geçmişin ve geleceğin aydınlanması” vurgusunu yapmıştır. G10 kodlu aday “ışık” metaforuyla tarihin “geleceği aydınlatan bir ışık” olduğunu ifade etmiştir. G57 kodlu aday “bir milletin geçmişine ışık tutması” nı, G28 kodlu aday da aynı şekilde “aynada baktığın yüz şu ana kadar yaşadığın geçmişindir” görüşlerini “ayna” metaforuyla ortaya koymuşlardır. G25 kodlu aday “geçmişten geleceğe açılması” sebebiyle, tarihi “pencere” metaforuyla açıklamıştır. Tarihi “hafıza” metaforuyla açıklayan G44, G50 ve G53 kodlu adaylar “toplumun kimliğini bilmesinin hafızayla mümkün olduğu” bu yönüyle de tarihin hafızaya benzediği hususlarında ortak kanaat sahibidirler. G20 kodlu aday, tarihi “ders” metaforuyla açıklamış ve “Ders alınmadığı sürece geçmişteki hataların tekrar edeceğini” belirtmiştir. G49 kodlu adayın tarih için farklı ve ilginç bir metafor seçtiği dikkati çekmektedir. Aday tarihi “anne” metaforuyla açıklarken “tarihe değer vermek anneye değer vermekten farksızdır” ifadelerine yer vermiştir. “Geleceği Aydınlatan Tarih” kategorisinde baskın olan hususun; geçmişin gelecekle bağlantılı olduğunu savunan “Çizgisel Tarih” anlayışı olduğunu söyleyebiliriz. Burada dikkati çeken önemli bir husus öğretmen adaylarının içinde “tarihin geleceği aydınlatması” üzerinde duran adaylardan yaklaşık %55’inin son sınıf öğretmen adayları olmasıdır. Esasen tarih bilminde daha çok geçmiş vurgusu öne

çıkarken adayların çoğunluğunun “geleceği aydınlatan” bir tarih anlayışına sahip olması, tarih bilincine sahip olduklarını göstermektedir.

3.2. Sürekliliği Olan Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Sürekliliği Olan Tarih	Su(4), Zincir(3), Canlı(1), Futbolcu(1), Doğa (1), Kader(1)	6	11

Öğretmen adaylarından “Tarih” i, “Sürekliliği Olan Tarih” şeklinde değerlendirenler 5 kadın, 6 erkek toplam 11 kişidir. Kullanılan metafor sayısı 6, frekans değeri 11’dir. I. sınıf adaylardan 3, II. sınıf adaylardan 4, III. sınıf adaylardan 3, IV. sınıf adaylardan 1 kişi kullandıkları metaforlarla “Sürekliliği Olan Tarih” anlayışına sahiptirler. G6, G9, G35, G55 kodlu adayların “Tarihin sürekliliği” bağlamında geliştirdikleri metafor “Su” dur. Adaylardan 3’ü “suyun akışıyla” tarihin akışını ilişkilendirmiştir. Ancak G35 kodlu aday “Su” metaforunu “iki ucu birbirine bağlı hortumun içindeki” su teşbihiyle yapmış; bir anlamda tarihin sürekliliğine, tekerrür ettiğine işaret etmiştir. G14, G18 ve G19 kodlu adaylar “zincir” metaforunu geliştirmişlerdir. Nitekim G14 kodlu aday “nasıl ilk halka ile son halka arasında bir bağ varsa, tarihin de başından sonuna kadar bir bağ vardır” demiştir. G18 ve G19 kodlu adaylar da benzer bir şekilde “tarihi olayların birbirini tamamladığı” noktasında ortak bakış açısına sahiptirler. G38 kodlu aday “tarih” için “kader” metaforunu geliştirmiş ve “tarihî olayların kaçınılmazlığına” atıf yapmıştır. Tarihi “canlı” metaforuyla açıklayan G3 kodlu aday “Tarihin yaşamaya devam eden bir canlı olduğunu” belirtmiştir. G39 kodlu aday, tarihi “doğa”ya benzetmiş; “Ormanın bir ucunda olan yangının diğer ucundaki karıncaları etkilediğini” ifade etmiştir. G16 kodlu aday ise “tarihin sürekliliğini futbolcu örneğiyle açıklamış; bir futbolcunun transferiyle tarihî olaylar arasında bağ kurmaya çalışmıştır. Tarihin sürekliliğini geliştirdikleri çeşitli metaforlarla açıklayan adayların; “Döngüsel Tarih” olarak adlandırılan “tarihin tekerrür ettiği, tarihteki olayların zaman zaman tekrar edebileceği”, anlayışı doğrultusunda metafor geliştirdiklerini söylemek mümkündür.

Geliştirilen metaforlar da genel anlamda, kategoriyle uyum arz etmektedir.

3.3. Yaşama - Yaşatma Kaynağı Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih	Su (2), Hafıza (1), Ağaç (1), Hayat (1), Arzu (1), Umut (1), Kitap (1), Kuş (1)	8	9

“Yaşama – Yaşatma Kaynağı Tarih” kategorisinde 7 kadın, 2 erkek toplam 9 aday mevcuttur. Geliştirilen metafor sayısı 8, frekans değeri 9’dur. I. sınıf adaylardan 3, II. sınıf adaylardan 2, III. sınıf adaylardan 2, IV. sınıf adaylardan 2’si tarihi, “Yaşama - Yaşatma Kaynağı Tarih” olarak nitelendirmişlerdir. “Sürekliliği Olan Tarih” kategorisinde 4 kez kullanılan “Su” metaforunun burada da 2 kez kullanıldığı görülmektedir. G40 kodlu aday “İnsanın hayatını devam ettirmesi için nasıl suya muhtaçsa, devletlerin de hayatlarını devam ettirmesi için tarihe ihtiyacı olduğunu” belirtmiştir. Aynı şekilde G40 kodlu aday da “tarih olmadan yaşamın bir anlamı yoktur” görüşünü “su” metaforuyla ilişkilendirmiştir. G58 kodlu aday “hafıza” metaforuyla “milletleri yaşatan, hafızaların yüklemiş olduğu tarihtir” görüşündedir. G33 kodlu adayın “Ağaç” metaforuyla, “ağacın faydaları” arasında bir ilişki kurduğu görülmektedir. “Geçmişin ışığında var olabilmek” G11 kodlu aday tarafından “hayat” metaforuyla açıklanmıştır. Tarihi “haz vermesi” hasebiyle G7 kodlu aday “arzu” metaforuyla ilişkilendirmiştir. “Tarihin itici bir güç olması, zorluk anında sarılan bir bilim olması” dolayısıyla, G27 kodlu aday “Umut” metaforuyla açıklamıştır. G29 kodlu aday, “Kitap” metaforuyla “insanın yaşam kaynağı” arasında bağlantı kurmaya çalışmıştır. G8 kodlu adayın geliştirdiği “kuş” metaforu, edebî bir açıklamayla örneklendirilmiştir. Aday “tarih de, tıpkı kuşlar gibi tarifsiz yaşama ve yaşatma arzularının, sevinçlerinin kaynağıyla doludur” demiştir. Adayların geliştirdikleri metaforlarda tarih, yaşama - yaşatma kaynağı olarak değerlendirilmiş; olmazsa olmaz bir bilim olarak nitelendirilmiş, tarihin önemi vurgulanmıştır.

3.4. Yol - Yön Gösteren Tarih:

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Yol - Yön Gösteren Tarih	Pusula(2), Geçmiş(1), Dost(1), Hafıza(1), Kısası(1)	5	6

Tarihin ibret alınması gereken olaylarla dolu olduğunun, “ibret alınsaydı tekerrür eder miydi?” anlayışının, bu araştırmada da yansımaları görülmektedir. “Yol - Yön Gösteren Tarih” kategorisinde 5 kadın, 1 erkek aday olmak üzere toplam 6 aday mevcuttur. Geliştirilen metafor sayısı 5, frekans değeri 7’dir. I. sınıf adaylardan 1, II. sınıf adaylardan 2, III. sınıf adaylardan 3, IV. sınıf adaylardan 1’i Tarihin “Yol - Yön Gösteren” özelliğine dikkati çekmişlerdir. G22 kodlu aday “pusula” metaforuyla, “tarihin hayatımıza yön verdiğini” vurgulamış, aynı metaforla G48 kodlu aday da “geçmişimizi anlamak, geleceğimize yön vermek için” tarihin pusula görevi üstlendiğini vurgulamış; bir anlamda “tarihsici” bir yaklaşım sergilemiştir. G45 kodlu aday “geçmiş” metaforuyla, “tarihin önceki olayların anlaşılması ve fikir yürütülmesi” vasıtası olduğu şeklinde görüş bildirmiştir. “Dost” metaforuyla tarihe “kişiyi doğruya ulaştırmak için gerçekleri söyleyen” bir görev de yüklenmiştir. G2 kodlu aday geliştirdiği “hafıza” metaforuyla “geçmiş olaylardan ibret alıp, kararlar vermek için” tarihe ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. G26 kodlu aday da tarihte yaşanan olaylardan “ders çıkarmamız, örnek almamız için” tarihi, “kısası” metaforuyla açıklamıştır. Bu kategoride belirtilen Pusula, Dost, Kısası metaforları ve kategorileri arasındaki ilişkilerin tutarlı olduğu görülmektedir. Ancak diğer metaforlar için aynı şeyi söylemek güçtür.

3.5. Vazgeçemediğimiz - Kopamadığımız Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Vazgeçemediğimiz - Kopamadığımız Tarih	Akarsu (1), Arkadaş (1), Ağaç (1), Fesleğen (1), Şuur(1), Memleket (1)	6	6

“Vazgeçemediğimiz - Kopamadığımız Tarih” kategorisine 6 metafor geliştiren 6 adayın 5’i kadın, 1’i erkektir. Metaforların frekans değeri de

6'dır. II. sınıf adaylardan 2, III. sınıf adaylardan 4 kişi, Tarihi "Vazgeçemediğimiz - Kopamadığımız" bir bilim olarak nitelendirmiştir. G41 kodlu aday tarih için: "Her ne kadar akıp gitse de, her daim beslendiği bir kaynak vardır" demiş ve tutarlı bir şekilde "akarsu" metaforunu geliştirmiştir. G43 kodlu aday, tarih için "arkadaş" metaforunu geliştirmiş ve şu ifadelerle gerekçelendirmiştir: "Hem mecbur olduğum, hem uzaklaştıkça özlediğim, ne kadar uzaklaşsam da ona ait, ona bağlı olduğum vefalı, saf bir arkadaştır". "Ağaç" metaforunu tercih eden G30 kodlu aday metaforunu "devletlerin sarsılmasını, yıkılmasını engelleyen ağacın kökleriyle" ilintilendirmiş ve tarihin "vazgeçilmeyen - kopamadığımız" bir bilim olduğunu savunmuştur. G31 kodlu kadın aday edebî/duygusal bir yaklaşımla "fesleğen" metaforunu geliştirmiş ve metaforunu "kendisine dokunulunca güzel, eşsiz kokular yayması" teşbihi üzerine temellendirmiştir. G15 kodlu aday "şuur" metaforuyla, "tarihin sadece mazi değil, bir gen haritası olduğunu" vurgulamıştır. Tarihi, geliştirdiği "memleket" metaforuyla değerlendiren G24 kodlu aday, "insanın her nereye giderse gitsin, memleketinden kopamamasını, tarihten, geçmişten kopamaması"yla mukayese etmiştir. "Vazgeçemediğimiz - Kopamadığımız Tarih" kategorisinde adayların geliştirdikleri metaforların tutarlı olduğu söylenebilir. Metaforla, kategori arasında da mantıklı bir ilişki görünmektedir.

3.6. Sırlarla - Gizemlerle Dolu Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Sırlarla - Gizemlerle Dolu Tarih	Teknoloji (1), Deniz (1), Kadın (1), Okyanus (1), Buzdağı (1)	5	5

Tarihin öne çıkan yönlerinden biri de içinde barındırdığı gizemlerdir. Adaylardan I. Sınıf ve III. sınıflardan 2 kadın, I. Sınıflardan 2, II. Sınıflardan 1 toplam 3 erkek tarihin bu yönüne dikkati çekmiş, 5 farklı metafor kullanarak "Sırlarla Gizemlerle Dolu Tarih" kategorisini benimsemişlerdir. G37 kodlu aday "oldukça karmaşık, anlaşılması zor ama anlaşılınca da kendisinden faydalanılan", "teknoloji" metaforunu geliştirmiş, tarihin karmaşıklığını öne çıkarmıştır. G1 kodlu aday gayet

kısa ifadelerle tarih için geliştirdiği “deniz” metaforunu, “çünkü içi bilinmez” ifadeleriyle gerekçelendirmiştir. G5 kodlu erkek aday da, benzer sadelikte tarihi, “kadın” metaforuyla ve “çünkü sırlarla doludur” ifadeleriyle açıklamıştır. G12 kodlu aday, G1 kodlu adayın paralelinde görüşlere sahiptir. O da tarih için “okyanus” metaforunu kullanmış ve “derinliklerinde sırlar vardır” demiştir. G17 kodlu aday ise “buzdağı” metaforunu kullanmış ve “sadece görünen yüzüne bakmanın yanıltıcı olacağını” ifade etmiştir. Görüldüğü gibi “Sırlarla - Gizemlerle Dolu Tarih” kategorisinde yer alan adayların geliştirdikleri metaforlar ile kategorileri arasında uyumlu bir ilişki vardır. Adayların gerekçeleri de tutarlı yaklaşımlar olarak değerlendirilebilecek düzeydedir.

3.7. Geçmiş Yansıtan Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Geçmiş Yansıtan Tarih	Ayna (2)	1	2

Adaylardan II ve IV. sınıflardan iki kadın, tarihin “geçmiş yansıması” yönüne vurgu yapmıştır. Geliştirdikleri ortak metafor “ayna”dır. Aynı şekilde adayların gerekçeleri de ortaktır. Nitekim G23 ve G47 kodlu adaylar geliştirdikleri “ayna” metaforuyla, tarihin “geçmişimizi, özümüzü yansıtan” bir bilim olduğunu belirtmişlerdir. Genellikle tarih denilince geçmişte yaşanan olayların anlatıldığı bir bilim dalı akla geldiği hâlde, “geçmiş yansıtan tarih” kategorisinde sadece iki adayın yer alması dikkat çekmektedir. Özellikle ilk kategoride yer alan “geleceği yansıtan tarih” kategorisiyle kıyaslandığında bu metaforların rastgele olmadığı, gayet bilinçli olduğu söylenebilir ki, bu durumun öğrencilerin aldığı eğitimle, takip ettikleri müfredatla yakından ilişkili olduğu akla gelmektedir.

3.8. Mücadelelerle Dolu Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Mücadelelerle Dolu Tarih	Film (1)	1	1

Tarih bilimi, içinde sayısız mücadeleleri barındırmaktadır. Ancak araştırmada bu kategoriyi, sadece III. sınıflardan 1kadın aday tercih etmiştir. G42 kodlu aday, tarihi “filim” metaforuyla açıklamış ve tarihin “C’int Eastwood Filmleri gibi mücadele içinde geçtiğini” belirtmiştir. Kullanılan metafor ve gerekçenin uygun olduğunu söylemek mümkündür. Bu kategoride sadece bir tek adayın yer alması da düşündürücüdür.

3.9. Dünyayı Aydınlatan Tarih

Kategori	Metaforlar	Metafor Sayısı	Frekans
Dünyayı Aydınlatan Tarih	Biyografi(1)	1	1

G34 kodlu III. sınıf erkek aday, tarihi “biyografi” metaforuyla açıklamaktadır. Kategoriyle metafor arasındaki ilişki aday tarafından şu şekilde kurulmuştur: “Biyografi kişilerin, tarih ise dünyanın hayatını ele alır”. Burada aday “tarihin sadece dar bir alandaki olaylarla ilgilenmediğine, insan hayatını, daha doğrusu dünyayı ilgilendiren hemen her konunun tarihin ilgi alanına girdiğine” dikkat çekmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Tarih Eğitiminde eğitim gören 53 öğretmen adayı, toplam 36 metafor geliştirmiştir. Verilerin analizi sonucu oluşturulan kategori sayısı ise 9’dur. 36 metafordan 28 tanesini sadece birer öğretmen adayı geliştirmiştir. Diğer 7 metafor ve frekans değerleri şunlardır: Su (6), Ayna (4), Hafıza (4), Zincir (3), Ağaç (2), Ay (2), Pusula (2), Işık (2).

Bu sayı ve oranlar 2018 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tarih Bölümünde Pedagojik Formasyon eğitimi alan 33 erkek, 44 kız toplam 77 öğretmen adayı ile ilgili aynı konuda yapılan çalışma verileriyle (Memişoğlu ve Taşkın: 2018) karşılaştırıldığı zaman, değerlerin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Nitekim söz konusu araştırmayla, bu araştırmanın ortak metafor sayısı 11, ortak kategori sayısı ise 6’dır. Bu oranlar da, birbirine yakındır. Formasyon öğrencilerinin metaforlarında

birinci olan “insan” metaforunun frekans değeri 9 (Memişoğlu- Taşkın: 2018) iken, bu araştırmada birinci sıradaki metafor “Su”dur ve frekans değeri 6’dır. Formasyon öğrencilerinin 1. sıradaki kategorisi 18 frekans değerine sahip “Geçmişin Bilgisi Olarak Tarih” kategorisidir (Memişoğlu ve Taşkın: 2018). Ancak bizim yaptığımız araştırmada bu kategori 7. sırada yer almaktadır ve frekans değeri 2’dir. Aynı şekilde bu araştırmada -diğerinin aksine- “Geleceği Aydınlatan Tarih” kategorisi 12’lik frekanslık değeriyle birinci sırada bulunmaktadır. Bu durum araştırmanın en çarpıcı sonucunu oluşturmaktadır. Tarih Eğitimi öğretmen adaylarından son iki sıradaki kategori birer frekans değeriyle “Mücadelelerle Dolu Tarih” ve “Dünyayı Aydınlatan Tarih” kategorileridir. Formasyon alan öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmaya göre en az metafor oluşturulan kategoriler “zorunluluk olarak tarih, bilgilendiren ve geçmişten ders almayı sağlayan tarih ile öznel tarih” olarak görülmektedir (Memişoğlu ve Taşkın, 2018). Elde edilen sonuçlar, 2018 yılında Formasyon alan öğretmen adaylarıyla aynı konuda yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir. Ancak o araştırmada tarih algısında “geçmiş” çağrışımı, bizim araştırmamızda da “gelecek” çağrışımı öne çıkmıştır. Bu farklı sonuçların oluşmasında ders programı, ders müfredatı, ders metodolojisi vb. değişkenlerin etkisi olabilir. Benzer araştırmalar konuyla ilgili daha net fikirler verebilecektir. Ayrıca araştırmada 53 adayın 36 metafor ve 12 kategori geliştirmesi, adayların tarih kavramının tanımına, anlamına yönelik, zengin bir bakış açısına sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Bulguların uzun olması; kısa, özlü bir sonuç çıkarmayı kısıtlaya da, geliştirilen metaforların gerekçeleri şeklinde oluşturulan kategorileri özetleyecek mahiyette tarih kavramıyla ilgili şu tespit yapılabilir: Tarih, mücadelelerle, sırlarla, gizemlerle dolu geçmişten beslenen, sürekli tekrar eden, bir rehber gibi insana yön yol göstererek, dünyasını, geleceğini aydınlatan, taşıdığı yaşama ve yaşatma kaynağı olma vasfı sebebiyle kendisine sıkı bağlarla bağlı olduğumuz, kopamadığımız bir kavramdır.

Araştırmanın sonucunda şu önerilerin göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır. Bu araştırmalar; gerek Formasyon grubu, gerekse Tarih Eğitiminde eğitim gören öğretmen adayları arasında çoğaltılarak mukayeseler yapılmalıdır. Mukayeseler sonucu elde edilen veriler tahlil edilerek yeni tespitler yapılmalı, gerek ders programlarının, gerek ders

içeriklerinin oluřturulmasında bu tespitler göz önünde bulundu-
rulmalıdır. Nitekim bu araştırmada “Geleceği Aydınlatan Tarih” katego-
risinin birinci sırada yer almasına karşın, Formasyon ęrencileriyle
yapılan araştırmada “geçmişi aydınlatan tarih” kategorisinin ilk sıradaki
kategoriyi oluşturması, üzerinde durulması, düşünülmesi gereken bir hu-
sustur. Yapılacak yeni araştırmalar -ki, bu Yüksek Lisans, Doktora ęren-
cileri ve ęretim yeleri arasında yapılacak araştırmaları da kapsamalı-
Çeliřkili gibi görünen bu durumun sebebini daha sağlıklı Şekilde açıklama
imkânı verebilecektir.

EXTENDED ABSTRACT

**Perceptions of History Teacher Candidates of Faculty
of Education related to the Concept of History:
A Metaphor Study**

*

Ahmet Güzel

Necmettin Erbakan University

In this study, it is aimed to determine how the History Teacher Candidates of Faculty of Education perceive the concept of "history" by the means of Metaphor Analysis, to analyse metaphors developed by History Teacher Candidates related to the concept of "history" by categorizing them and to clarify the centuries-old discussions such as description, function, method about history etc. Similarly, it is expected from this study the opinions teacher candidates, studying in the History education, related to subject matters such as curriculum, studying methods, course hours for the said programs in the direction of their perspectives to the history together with the teacher candidates having Pedagogical Formation education.

The History Teacher Candidates from Ahmet Kelesoglu Faculty of Education, Necmettin Erbakan University, were selected as the population of study. The study group consisted of 53 teacher candidates in which there were 37 female teacher candidates and 16 male teacher candidates. In the study, qualitative research approach was used and phenomenology pattern was utilized. The data collection and interpretation process of this study, that is considered as a qualitative research in descriptive survey model, is patterned as phenomenology study. The data of study were collected through a questionnaire consisting of an open-ended question form and the data obtained were subjected to analysis with the content analysis technique. It is referred to the opinions of the two experts regarding the validity and reliability of the semi-structured form used as a data collection tool. The questionnaire was also applied to two candidate teachers who did not participate in the questionnaire, the period of the application

was determined, and the comprehensibility level was determined. The teacher candidates were asked to complete the following expression in the form "The history is like a, because" . In doing this it was attended that analogy must be drawn with only one metaphor and for which reason the use of this metaphor is indicated. Before the application, candidate teachers were come up with the explanations by the researcher, a 20-minute period was given and the application was carried out properly.

53 History Teacher Candidates from Ahmet Kelesoglu Faculty of Education, Necmettin Erbakan University developed 36 metaphors in total. The number of categories formed as a result of data analysis is 9. Of the 36 metaphors, 28 were developed by only one teacher candidate. The other 7 metaphors and frequencies are as follows: Water (6), Mirror (4), Memory (4), Chain (3), Tree (2), Moon (2), Compass (2), Light (2). When comparing these numbers and rates with the data of 77 candidate teachers, consisting of 33 males and 44 females, who took Pedagogical Formation in the Department of History, Abant İzzet Baysal University in 2018 (Memişoğlu and Taşkın: 2018), it is seen that the values are very close to each other. Thus, the number of common metaphors of this study with the said study is 11 and their number of common categories is 6. These rates are also close to each other. While the frequency value of the "human" metaphor which ranked first in the metaphors of the Formation Training Students is 9 (Memişoğlu- Taşkın: 2018), the metaphor in the first rank in this study is "Water" and the frequency value is 6. The first category of formation students is the category of "History as Knowledge of the Past" having the frequency value of 18 (Memişoğlu and Taşkın: 2018). However, in the study performed by us, this category ranks seventh and the frequency value is 2. Similarly, unlike the other one, in this study, the category of "History Illuminating the Future" ranked first with a frequency of 12. This situation forms the most dramatic result of the study. The last two categories of history teacher candidates are "the History full of Challenges" and "the History Illuminating the World" with only one frequency value each. According to the study conducted with the candidate teachers who took formation training, the categories in which the least metaphors are considered as "the history as necessity, the history informing and providing to take a

lesson from the past and subjective history” (Memişoğlu and Taşkın, 2018).

The results obtained in this study show parallelism with the results obtained from the study conducted with the teacher candidates who received Pedagogical Formation Education at Abant İzzet Baysal University in 2018. However, it becomes prominent the “past” connotation in the history perception of said study, but the “future” connotation” in our study. n forming these different results, there might be the effect of of some variables such as syllabus, curriculum, course methodology, etc. Similar studies will provide more clear insights related to the subject. In addition, the development of 36 metaphors and 12 categories by 53 candidates in the study reveals that candidates have a rich perspective in terms of the definition and meaning of the concept of history.

Although long findings restrict drawing a conclusion which is brief but to the point, the following observation can be made about the concept of history, which may summarize the categories formed as the reasons of the metaphors developed: history is a concept full with challenges, secrets, mysteries, constantly continuing, illuminating the future and a concept which we are closely depended on and cannot break off because of its characteristic of being a source of life and sustenance.

As a result of the study, it would be useful to consider the following suggestions. These studies should be increased, and comparisons should be made either between the Formation group or between the candidate teachers studying in History Education. The data obtained as a result of comparisons should be analyzed and new observations should be made and these considerations should be taken into consideration either in the formation of syllabus or course contents. Indeed, it is subject which must be taken into consideration. The new studies to be conducted, which should include those be performed between Master, PhD students and faculty members, may provide a better explanation about the reason of this this situation which seems to be comprehensive - contradictory.

Kaynakça / References

Akyüz, Y. (2016). Siyasetnamelerde devlet başkanı devlet-halk/teba ilişkisinde metaforik kullanımlar. *Mütefekkir Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 3(5), 85-99.

- Altındağ, M. (2005). *Eğitimde araştırma yöntemleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aristoteles. (1995). *Poetika*. (İ. Tunalı Çev.), İstanbul: Remzi.
- Arslan, F. (2008). Metaforik tercihler bakımından Akif'i okuyabilmek. *I. Uluslararası Mehmet Akif Sempozyumu*, s.s. 259-264, Burdur.
- Aydın, F. (2010), Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10 (3), 1313-1322.
- Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefi metafor: yolda olmak. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6 (4), 9-22.
- Baykara, T. (2007). *Tarih araştırma ve yazma metodu*. İstanbul: IQ Kültür Sanat.
- Bloch, M. (2013). *Tarih savunusu ve tarihçilik mesleği*. (A. Berktaş Çev.), İstanbul: İletişim.
- Braudel, F. (1985). *Tarih ve toplumsal bilimler*. (D. Erksan Çev.), İstanbul: Annales Okulu.
- Carr, E. H. (2002). *Tarih nedir*. (M. G. Gürtürk Çev.), İstanbul: İletişim.
- Collingwood, R. G. (1996). *Tarih tasarımı*. (K. Dünçer Çev.), Ankara: Gündoğan.
- Çalışkan, N. (2013). Kavramsal anahtar modeli ile metafor ve deyim öğretimi. *Bilig*. (64), 95-122.
- Çelebi, N. (1993). Kavram tanımlamaları. *Ankara Üniversitesi Dil ve tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 15-23.
- Dilthey, W. (1999). *Hermeneutik ve tin bilimleri*. (D. Özlem Çev.), İstanbul: Paradigma.
- Duman, B. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Durant, A. ve Durant, W. (1983). *Tarih üzerine*. (H. Zamantılı Çev.), İstanbul: Hülbe.
- Fayda, M. (2011). Tarih. *Diyanet İslâm ansiklopedisi*. 15, s.s. 30-36, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Göçer, A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dil kültür ilişkisi üzerine görüşleri: fenomenolojik bir araştırma. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 25-38.
- İbn Haldûn. (2004). *Mukaddime*. (H. Kendir Çev.), Ankara: Yeni Şafak Kültür Armağanı.

- Kılıç, F. (2008). Kavramların öğretiminde kavram analizi yönteminin akademik başarıya ve bilişsel esnekliğe etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (2), 223-238.
- Koca, S. (2012). Kutadgu Bilig’de “hükümdar, vezir ve sûfi”nin tanıtılmasında ve bu tiplerin temsil ettikleri fikirlerin açıklanmasında metaforların rolü. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, (10), 63-79.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim Dergisi*, 4(3), 21-28.
- Lakoff, G. ve Jonson, M. (2005). *Metaforlar - hayat, anlam ve dil*. (G. Y. Demir Çev.), İstanbul: Paradigma.
- Memişoğlu, H. ve Taşkın, A. (2018). Pedagojik formasyon alan öğretmen adaylarının “tarih” kavramına ilişkin algıları: metafor analizi. *Researcher: Social Science Studies*, 6(1), 259-273.
- Meriç, Ü. (1979). *Cevdet Paşanın cemiyet ve devlet görüşü*. İstanbul: Ötüken.
- Nesterova, S. (2011). *Mevlânâ'nın “Mesnevî” isimli eserinde metaforik anlatımın metafizik boyutu*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özet, İ. (2014). *Kent araştırmaları ve nitel yöntem*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özlem, D. (1998). *Tarih felsefesi*. İzmir: Dokuz Eylül.
- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının coğrafya kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 55-69.
- Özyürek, M. (1984). Kavram öğrenme ve öğretme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 347-366.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2004). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.

- Saban, A., Koçbeker, B. N., ve Saban, A. (2014). Maratonda yarışmak ya da gizemli bir yere yolculuk yapmak: sınıf öğretmeni adaylarının tecrübe ettikleri ve ideallerindeki öğrenme algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 995-1030.
- TDK.(2019).*Metafor*.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&a-ama=kelime&guid=TDK.GTS.5cd601dd9fc0e8.79526704
Erişim tarihi: 11.005.02019.
- Togan, A. Z. V. (1985). *Tarihte usul*. İstanbul: Enderun.
- Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 607-629.
- Turan, R. (2002). *Türkiye Cumhuriyeti tarihi kültür alanındaki gelişmeler*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Ulusal, D. (2018). Modern İran sinemasında ayna metaforunun kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 783-789.
- Uzun, H. (2006). Tarih bilimi ve tarihte nedensellik. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(19), 1-13.
- Üzümcü, Ö. (2016). Nitel araştırma yöntemine sahip tezlerin bazı değişkenler arasında incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi Asos Journal*, 4(32), 327-340.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), 7-17.
- Yosanne, V. (2001). Yaratıcı tarih öğretimi. (B. Ata Çev.), *Milli Eğitim Dergisi*, (150), 3-5.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Güzel, A. (2019). Eğitim fakültesi tarih eğitimi öğretmen adaylarının tarih kavramıyla ilgili algıları: Metaforik bir araştırma. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 2108-2139. DOI: 10.26466/opus.570927